УДК 657

JEL classification: M41

Віктор ТОМЧУК

кандидат економічних наук, доцент,
викладач,
кафедра обліку, аналізу і аудиту,
Донецький національний університет імені
Василя Стуса, Україна
E-mail: v.tomchuk@donnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-0622-6345>
<https://publons.com/researcher/4779341/viktor-tomchuk/>

Аліна МИХАЙЛИШЕНА

здобувач,
Донецький національний університет імені
Василя Стуса, Україна
E-mail: mykhailyshena.a@donnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-6091-6702>
<https://publons.com/researcher/ABD-2163-2021>

© Віктор Томчук, Аліна Михайлишена, 2021

Отримано: 01.11.2021 р.
Прорецензовано: 09.11.2021 р.
Рекомендовано до друку: 16.11.2021 р.
Опубліковано: 16.11.2021 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Віктор Томчук (Україна)
Аліна Михайлишена (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Виробничі запаси являють собою основну частину собівартості продукції будь-якого підприємства, яке провадить виробничу діяльність, і вони є важливою складовою його активів. Вирішити проблеми, які пов'язані з ефективним управлінням виробничими запасами, неможливо, якщо буде неповно оцінюватись їх наявність, оптимальна кількість та ефективність використання, через що виникає необхідність в ефективних методиках аналізу. Таким чином дослідження і запровадження основних напрямів підвищення ефективності господарської діяльності вітчизняних підприємств передбачають удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами, що дасть змогу забезпечувати їх керівників усією потрібною інформацією для того, щоб на її основі можна було прийняти виважене управлінське рішення.

Мета роботи полягає у дослідженні теоретичних та практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами на вітчизняних підприємствах, обґрунтуванні підходів щодо його формування, узагальнення існуючих проблем та визначення напрямів удосконалення.

Метод (методологія). Для досягнення поставленої мети були застосовані загальнонаукові методи, зокрема теоретичного узагальнення – для виявлення специфіки формування обліково-аналітичного управління виробничими запасами. Для порівняння положень Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 2 «Запаси» і відповідного національного стандарту використовувались методи аналізу.

Результати. У статті розкрито питання обліково-аналітичного забезпечення процесу управління виробничими запасами на підприємствах, обґрунтовано її значення при прийнятті управлінських рішень в частині обліку матеріальних ресурсів. Визначено мету обліково-аналітичного забезпечення виробничих запасів, а також його основні завдання. Окрім цього узагальнено основні існуючі проблеми, пов'язані з організацією обліку виробничими запасами та формуванням обліково-аналітичного забезпечення управління ними і відповідно до них надано можливі напрями їх усунення.

Томчук В., Михайлишена А. Особливості обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 3. С. 198-205.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.03.198>

Ключові слова: виробничі запаси; обліково-аналітичне забезпечення; бухгалтерський облік; аналіз; контроль; стандарти бухгалтерського обліку; управління виробничими запасами.

UDC 657

JEL classification: M41

Viktor TOMCHUK

*PhD in Economics,
Associate Professor,
Lecturer,
Department of Accounting, Analysis and Auditing,
Vasyl Stus Donetsk National University, Ukraine*
E-mail: v.tomchuk@donnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-0622-6345>
<https://publons.com/researcher/4779341/viktor-tomchuk>

Alina MYKHAYLYSHENA

Vasyl Stus Donetsk National University, Ukraine
E-mail: mykhaylyshena.a@donnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-6091-6702>
<https://publons.com/researcher/ABD-2163-2021/>

© Viktor Tomchuk, Alina Mykhaylyshena, 2021

Received: 01.11.2021
Revised: 09.11.2021
Accepted: 16.11.2021
Online publication date: 16.11.2021

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 license, which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Viktor Tomchuk (Ukraine)
Alina Mykhaylyshena (Ukraine)

FEATURES OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL PROVISION OF INVENTORY MANAGEMENT

ABSTRACT

Introduction. Inventories are the main part of the cost of production of any enterprise engaged in production activities, and they are an important component of its assets. Problems related to the effective management of inventories cannot be solved if their availability, optimal quantity and efficiency of use are not fully assessed, which necessitates effective methods of analysis. Thus, research and implementation of the main directions of improving the efficiency of domestic enterprises involve improving accounting and analytical support for inventory management, which will provide their managers with all the necessary information to be able to make an informed management decision.

The purpose of the work is to study the theoretical and practical aspects of accounting and analytical management of inventories at domestic enterprises, substantiation of approaches to its formation, generalization of existing problems and identify areas for improvement.

Method (methodology). To achieve this goal, general scientific methods were used, in particular theoretical generalization – to identify the specifics of the formation of accounting and analytical management of inventories. Analysis methods were used to compare the provisions of International Accounting Standard 2 Inventories and the corresponding national standard.

Results. The article reveals the issue of accounting and analytical support of the process of inventory management at enterprises, substantiates its importance in making management decisions in terms of accounting for material resources. The purpose of accounting and analytical support of production stocks, as well as its main tasks are determined. In addition, the main existing problems related to the organization of inventory accounting and the formation of accounting and analytical support for their management are summarized, and in accordance with them, possible directions for their elimination are provided.

Tomchuk, V., & Mykhaylyshena, A. (2021). Features of accounting and analytical provision of inventory management. *Economic analysis*, 31 (3), 198-205.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.03.198>

Keywords: inventories; accounting and analytical support; accounting, analysis; control; accounting standards; inventory management.

Вступ

Теперішні умови ведення господарської діяльності підприємств, те, наскільки стрімко і продуктивно вони розвиваються та нарощують свій виробничий потенціал безумовно потребує створення якісної системи управління матеріальними цінностями і в саму першу чергу – виробничими запасами. Вони являють собою невід'ємну складову для безперервного функціонування підприємства будь-якої форми власності та сфери діяльності. Наявність виробничих запасів у суб'єкта господарювання і їх ефективне використання – це важлива передумова успішного здійснення виробничого процесу підприємства, адже їх використовують у повному обсязі і тому виникає потреба в абсолютному поновленні на наступні цикли виробництва, інакше кажучи, ефективність функціонування підприємства має велику залежність від достатнього матеріального забезпечення виробничого процесу.

Отже, набуває актуальності питання про формування повної і достовірної інформації щодо наявності, руху і використання виробничих запасів на підприємстві, а також про якісну організацію внутрішнього контролю за їх збереженням. Складність управління матеріальними ресурсами підприємства полягає у тому, що з одного боку наявна велика кількість факторів, які визначають потребу в створенні запасів, а з другого перед підприємством постають проблеми, пов'язані з великими витратами на їх утримання. Тому для будь-якого підприємства буде доцільним вдосконалювати систему управління матеріальними цінностями, особливо матеріалами, сировиною, комплектуючими виробами, напівфабрикатами, при допомозі яких здійснюється процес виробництва продукції, адже саме завдяки цьому можна підвищити рівень ефективності функціонування всього підприємства.

Таким чином, від раціонального та оптимального використання виробничих запасів в результаті не тільки скоротяться затрати, а й знизиться собівартість продукції і підвищиться рівень рентабельності та фінансове становища вітчизняних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, які стосуються обліково-аналітичного управління виробничими запасами показав, що даним питанням переймається багато вітчизняних економістів. Зокрема, досліджувана тематика висвітлена у наукових працях таких дослідників, як: Кудлаєва Н. В і Андрицька В. І., Поліщук О. М., Бабенко Л. В., Василевська В. Г., Коновалова О. В., Сахно Є. А., Кулігіна С. В. Сметанко А. В., Глушко Е. В., Юферева В. Н. та ін.

Звичайно, що усі наукові праці в цій області дослідження – це важливий внесок в удосконалення обліку виробничих запасів. Однак, під впливом сучасних економічних викликів досі залишається актуальним питання щодо комплексного підходу до управління виробничими запасами на підприємствах як один із шляхів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення.

Мета статті

Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами на вітчизняних підприємствах, обґрунтування підходів щодо його формування, узагальнення існуючих проблем та визначення напрямів удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження

Задля того, щоб здійснювати господарську діяльність підприємство будь-якої форми власності та галузі економіки використовує виробничі запаси, які становлять найбільш важливу і значну частину активів підприємства. Їм відведено особливе місце серед складових майна і домінуюча позиція у структурі витрат суб'єкта господарювання. Таким чином, для того, аби досягти ефективності діяльності підприємства, необхідно створити таке обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами, яке враховуватиме особливості бізнес-процесів, існуючі в галузі у якій функціонує організація.

Обліково-аналітична система розуміє під собою складову частину загальної системи управління, основою для якої є дані бухгалтерського обліку і в загальному вона є поєднанням облікових і аналітичних операцій в єдиному процесі, проведенням своєчасного мікроаналізу, безперервністю такого процесу і використанням його результатів під час формування рекомендацій [1].

Існує доволі багато точок зору щодо трактування поняття обліково-аналітичного забезпечення і проаналізувавши їх, дійшли висновку, що це впорядкована, самостійна, повністю або деталізована система, яка відповідає цілям управління, контролю та аналізу всієї інформації, що заснована на перевагах теперішніх інформаційних технологій і використовується для того, щоб виробити, обґрунтувати і прийняти певне управлінське рішення.

Обліково-аналітичне забезпечення виробничих запасів є складовою загальної системи обліково-аналітичного забезпечення управління суб'єктом господарювання і посідає в ній одне із найважливіших місць. Така висока значимість цієї

підсистеми пояснюється тим, що виробничі запаси – це головна матеріальна складова виробничого процесу, які також є основними оборотними активами майже всіх підприємств. Таким чином, перед загальною системою управління організації постає питання щодо забезпечення ефективного контролю руху виробничих запасів і їх аналізу. Останній, як правило, проводять задля того, щоб отримати інформацію про стан матеріалів і сировини, чи відповідають вони потребам виробництва або ринку, про готову продукцію, незавершене виробництво, виявлення додаткових резервів.

Такий аналіз виробничих запасів передбачає декілька етапів, в рамках яких:

- оцінюється наявність виробничих запасів на поточний момент (наприклад, через аналіз оборотності запасів);
- виявлення стратегічно значущих груп запасів (шляхом групування запасів за номенклатурними одиницями, що здійснюється з урахуванням якісних характеристик окремих елементів та вартості запасів окремого виду);
- здійснення регулярної перевірки наявності запасів, їх надходження, у тому числі ефективність та якість роботи всіх підрозділів, які відповідають за конкретний вид запасу.
- оптимізація стану запасів, тобто підтримання стабільного рівня запасів з метою підтримки конкурентоспроможності підприємства, зниження необґрунтованих витрат на зберігання надлишкових запасів та усунення можливих простоїв.

Якщо говорити про оптимізацію виробничих запасів, то вона проводиться наступним чином:

- визначаються фактори, які впливають на рівень виробничих запасів (постачальники, покупці, механізми управління на підприємстві);
- оцінюється ступінь і характер впливу таких факторів на об'єм виробничих запасів;
- зводиться до мінімального значення розраховані втрати, які виникли внаслідок випадкових факторів;
- визначається ряд проблеми, усунення яких дасть змогу зменшити об'єм необхідних виробничих запасів (це може бути невиконання договірних умов постачальниками, збій виробничого процесу, непередбачувана зміна попиту на готову продукцію тощо);
- визначення організаційних заходів, які направлені на зменшення виробничих запасів [2].

Усе це допоможе оптимізувати об'єм виробничих запасів відносно мінімуму втрат, що викликані надлишком або дефіцитом матеріалів, які виникають через зміну внутрішніх і зовнішніх

умов виробничої діяльності. У випадку ж, коли при аналізі стратегічно важливих виробничих запасів виявились великі резерви їх оптимізації, то варто приймати відповідні управлінські рішення; однак, при невиявленні резервів, потрібно здійснювати аналіз наступної групи запасів по циклу, базуючись на проведеній систематизації.

Якість обліково-аналітичного забезпечення передусім залежить від раціональної організації облікового процесу. В процесі реформування вітчизняної системи бухгалтерського обліку і постійних змін нормативно-правової бази, відповідно змінюються вимоги до обліку і аналізу ефективності використання виробничих запасів, а також збільшується чисельність завдань, які висувуються до них. Одна з обов'язкових умов здійснення процесу виробництва – це забезпеченість його виробничими запасами. Їх відмінна особливість полягає і тому, що вони одноразово використовуються в процесі виробництва й усю їх вартість переносять на собівартість виготовленої продукції. Саме тому контроль за збереженням матеріальних цінностей і за їх раціональним використанням у процесі виробництва має вагоме значення. Але перешкодою для цього на вітчизняних підприємствах є недосконала організація праці бухгалтерської служби, що в першу чергу пов'язано з невідповідальним ставленням до розробки та затвердження положення про бухгалтерію, у якому чітко визначаються обов'язки, права, відповідальність та взаємовідносини бухгалтерії з іншими підрозділами організації, а також відсутні посадові інструкції працівників бухгалтерської служби, які визначають не тільки обов'язки, права та відповідальність бухгалтерів, а й кваліфікаційні вимоги та перелік необхідних знань, якими повинні мати спеціалісти бухгалтерського обліку [3].

Необхідними заходами для правильної організації обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами, вважаються ті, що представлені на рисунку 1. Їх застосування дозволяє правильно визначати первісну вартість виробничих запасів, вартість при передачі у виробничий процес, більш точно оцінювати незавершене виробництво і відображати залишки матеріальних цінностей у фінансовій звітності тощо.

Основа цілі управління виробничими запасами на будь-якому підприємстві полягає в забезпеченні виробництва необхідною кількістю матеріалів у потрібний момент. Від того, як здійснюється управління виробничими запасами у великій мірі залежать фінансові результати суб'єкта господарювання. Адже, якщо наявних виробничих запасів буде менше, ніж необхідно підприємству, то в такому випадку може виникнути зупинка виробничого процесу, і як наслідок виникне

проблема пов'язана з необхідністю виплати працівникам заробітної плати за простої, штрафів за порушення умов договорів, і звичайно скоротяться об'єми виробництва. Але, якщо виробничих запасів виявиться більше необхідної кількості, то виходить,

що підприємство вилучає з обороту грошові кошти, які, наприклад, могли вкласти в інші проекти.

Рис. 1. Заходи для ефективної організації обліково-аналітичного забезпечення

Аналізувати використання виробничих запасів на підприємстві можна шляхом застосування різних методів, які використовуються для аналітичних досліджень, відповідно до даних, якими може оперувати аналітик і, звісно, береться до уваги кінцева мета та цільовий характер аналізу. Можна виділити такі основні прийоми аналізу, як: визначення оптимального обсягу замовлення виробничих запасів, розрахунок щорічної вартості витрат на обслуговування матеріальних цінностей, розрахунок річного обсягу інвестицій у виробничі запаси тощо.

Одна з головних проблем, які постають перед керівниками сучасних українських підприємств в частині обліку виробничих запасів – це вміння уніфікувати бухгалтерський облік, застосовуючи для управлінського обліку отриману інформацію, і одночасно з цим відповідати міжнародним стандартам бухгалтерського обліку.

Українські суб'єкти господарювання при обліку виробничих запасів керуються нормами Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» і Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 2 «Запаси», які в цілому є

дуже схожими за своїм змістом, і це не дивно, адже національний стандарт розроблений на основі міжнародного. Вважаємо, що доцільно провести порівняльну характеристику цих нормативно-правових актів, тому насамперед розглянемо визначення категорії «запаси», які вони наводь, оскільки такого поняття, як «виробничі запаси» не існує. Так, згідно з П(С)БО «Запаси», запаси – це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [4].

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» визначає запаси як активи, які:

- утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу;
- перебувають у процесі виробництва для такого продажу;

- існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг [5].

Отже, як першу відмінність між національним і міжнародним стандартом можна виділити те, що перше наголошує на тому, що запаси – це також ті активи, які утримують з ціллю їх споживання під час «управління підприємством», чого не робить МСБО 2. Взагалі, єдиного підходу до трактування

поняття «запаси» не існує і нормативні документи, так само як і різні науковці, трактують його по своєму, проте їх об'єднує те, що вони визначають запаси, як активи.

Наступним кроком доцільно провести порівняльну характеристику їх положень в частині активів, що включаються до складу запасів, їх оцінки на дату балансу і методів оцінки при вибутті (табл. 1).

Таблиця 1. Порівняльна характеристика Міжнародного стандарту обліку 2 «Запаси» та Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»

Ознака	МСБО 2	П(С)БО 9	Висновок
Класифікація запасів	Включають: товари, готову вироблену продукцію або незавершене виробництво, основні та допоміжні матеріали.	Включають: сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби, незавершене виробництво, готову продукцію, товари у вигляді матеріальних цінностей, малоцінні та швидко-зношувані предмети, поточні біологічні активи, а також сільськогосподарська продукція і продукція лісового господарства після її первісного визнання.	Частково збігаються
Оцінка запасів на дату балансу	Запаси оцінюють за меншою двох величин: собівартість або чиста вартість реалізації.	Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.	Повністю збігаються
Методи оцінки запасів при вибутті	Ідентифікованої індивідуальної собівартості, середньозваженої собівартості, ФІФО	Ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів, середньозваженої собівартості, ФІФО, нормативних затрат, ціни продажу	Частково збігаються

Як вже говорилося, національні стандарти розробляються на основі міжнародних, тому Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» та Міжнародний стандарт обліку 2 «Запаси» за своїм змістом є досить схожими, що можна помітити по таблиці 1. Проте, між цими нормативно-правовими актами є також певні невідповідності, а саме:

- П(С)БО 9 надає детальніший перелік активів, які визначаються запасами;
- у нормативних актах не збігаються вимоги в частині первісної оцінки запасів. Поняття «первісної вартості» в МСБО 2 відсутнє, а первісна вартість придбання запасів, згідно П(С)БО 9, залежить від джерела придбання;
- є відмінності в питанні переліку витрат, які не включаються до вартості запасів, і визнаються витратами підприємства. Так, відповідно до МСБО 2 виключаються із собівартості запасів витрати на зберігання (крім тих витрат, які зумовлені виробничим процесом і є необхідними для підготовки до наступного етапу виробництва), а згідно П(С)БО 9 не

включаються до первісної вартості фінансові витрати, методологічні засади формування інформації про які у бухгалтерському обліку визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати».

Порівняльний аналіз П(С)БО 9 та МСБО 2 дав можливість виявити ще одну суперечність. Згідно з МСБО 2 у разі дооцінки раніше уцінених запасів буде проводитися сторнування раніше визнаних витрат. П(С)БО 9 в свою чергу в такому випадку рекомендується не сторнувати суми дооцінки, а визнати інший операційний дохід, що збільшує вартість цих запасів, яка є більш логічно з облікового погляду. Адже метод «сторно» можна використовувати, коли об'єкт дооцінюється або уціняється в одному звітному періоді. Таке сторнування може призвести до викривлення інформації про суми витрат звітного періоду, адже неможливо зменшити витрати звітного періоду на суму витрат минулого звітного періоду.

Варто сказати, що вітчизняні правила бухгалтерського обліку поступово наближуються до міжнародних стандартів. Як приклад, на

сьогоднішній день вже значна кількість українських організацій складає фінансову звітність згідно вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності і МСБО, доповнюючи сформовану звітність відповідно до національних П(С)БО. Проте, все ще багато вітчизняних підприємств при складанні фінансової звітності керуються тільки вимогами НП(С)БО [6].

Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами на підприємстві повинно відповідати основним вимогам та цілям інвестиційної привабливості. Якщо воно буде відповідати основним критеріям, то це призведе до приросту таких важливих показників, як рентабельність та фінансова стійкість підприємства. Механізм обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами посідає особливе місце у регулюванні комерційної діяльності підприємства, а також відіграє провідну роль в оцінці його економічного потенціалу. За процесом управління виробничими запасами необхідний належний контроль, оскільки від цього у великій мірі залежить виробничий цикл підприємства та його внутрішній резерв.

Мета обліково-аналітичного забезпечення виробничих запасів полягає у підвищенні надійності матеріального забезпечення при допомозі раціональної компенсації відхилень, виникнення яких є результатом процесу виконання планів постачання і планів виробництва продукції. Кудлаєва Н. В. і Андрицька В. І. виділяють основні завдання обліково-аналітичного забезпечення виробничих запасів в межах яких:

- оцінюється реальність показників матеріально-технічного постачання, що відображені в плані;
- контролюється вплив виконання планів на собівартість продукції і кінцеві фінансові показники підприємства;
- здійснюється контроль за станом, структурою і рухом виробничих запасів;
- оцінюється ступень ефективності споживання виробничих запасів;
- забезпечується ритмічність поставок виробничих запасів;
- контролюються залишки виробничих запасів, які перебувають на складах підприємства;
- аналізується структура, рух і ефективність використання виробничих запасів;
- аналізується вплив залишків виробничих запасів на фінансове становище і результати діяльності суб'єкта господарювання [7].

Обліково-аналітичне забезпечення запасів підприємства має спрямовуватися на виконання інформаційно-облікової, аналітичної та контрольної функції, щоб приймати ефективні рішення на всіх рівнях управління. Існує певна сукупність заходів щодо реалізації обліково-аналітичного

забезпечення виробничих запасів на підприємстві, проте особливе місце посідає формування повної і достовірної інформації про наявність, рух, оцінку матеріальних цінностей, і організація внутрішньогосподарського контролю. Основа облікової підсистеми управлінсько-аналітичного забезпечення – це облікова інформація: первинна та звітна. Без первинної інформації не буде існувати ніякий вид обліку – ні фінансовий, ні управлінський, ні податковий. Носії такої інформації частіше всього це первинні документи, у більшості випадках уніфікованої форми або формах, які підприємства розробляють самостійно.

Отже, здійснивши аналіз наукових статей та інших публікацій із досліджуваної тематики, можемо виокремити ряд існуючих на сьогоднішній день недоліків організації обліку виробничих запасів в системі управління підприємством, а саме:

- невирішене питання щодо заходів удосконалення аналітичного обліку виробничих запасів на підприємствах, особливо сільськогосподарських, враховуючи специфіку їх діяльності та аналітичного забезпечення обліку;
- неправильна оцінка виробничих запасів на дату балансу, при віднесенні до статутного капіталу або безоплатній передачі;
- невідповідний рівень контролю та оперативного регулювання процесів утворення та використання запасів;
- недосконала організація складського обліку, що є наслідком відсутності його автоматизації, використанні застарілого обладнання, неналежних умовах зберігання матеріалів і сировини;
- низька оперативність інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;
- відсутнє комплексне поєднання даних усіх видів обліку підприємства для того, щоб забезпечувати керівництво необхідною управлінською інформацією.

Для вирішення вищезазначених проблем організації і ведення обліку виробничих запасів, а також удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами, пропонуємо наступні напрями:

- чітко організовувати обліково-контрольні процедури руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів);
- запроваджувати на підприємствах інформаційні технології обробки економічної інформації;

- раціоналізувати форми документів, документообіг і усю систему оформлення, реєстрації та обробки документів;
- забезпечувати строгий порядок приймання, зберігання і витрачання сировини, матеріалів і комплектуючих виробів;
- упроваджувати ефективні форми попереднього і поточного контролю за дотриманням норм виробничих запасів і витрат матеріальних ресурсів.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення виробничих запасів є важливою складовою системи управління підприємством в цілому, так як вони являють собою головну матеріальну складову виробничого процесу, яка

потребує обліку і різностороннього аналізу щодо їх використання. Якісно організована система обліково-аналітичного забезпечення виробничих запасів допоможе приймати ефективні управлінські рішення, які безпосередньо пов'язані з їх використанням, а також дозволить підвищити контроль за ними, що добре вплине на економічні показники діяльності підприємства.

Підприємство буде нормально функціонувати лише в тому випадку, якщо організація управління виробничими запасами буде правильною. Ефективне управління ними дозволяє значно скорочувати операційний і виробничий цикл, що веде за собою і скорочення витрат, які пов'язані із зберіганням матеріальних ресурсів і, звичайно, дає змогу вивільнити частину оборотних коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Поліщук О. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами аграрних підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 42. С. 367 – 371.
2. Сахно Е. А., Кулигина С. В. Сущность учетно-аналитического обеспечения управления материально-производственными запасами. *Столица науки*. 2020. № 2 (19). С. 70 – 76.
3. Сметанко А. В., Глушко Е. В., Юферева В. Н. Учетно-аналитическое обеспечение процесса управления материально-производственными запасами. *Молодой ученый*. 2017. № 9 (143). С. 447-451.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства Фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text.
6. Бабенко Л. В., Васильєва В. Г., Коновалова О. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами. *Економічний простір*. 2021. № 166. С. 90-96.
7. Кудлаєва Н.В., Андрицька В. І. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління запасами. *Молодий вчений*. 2020. № 12 (88). С. 142-145.

REFERENCES

1. Polishchuk, O. M. (2020). Production reserves' accounting and analytical management provision of the agrarian enterprises. *Market Infrastructure*, 42, 367-371 [in Ukrainian].
2. Sakhno, E. A., & Kuligina, S. V. (2020). Essence Of Accounting And Analytical Support Of Management Of Material And Production Resources. *Capital of science*, 2, 70-76 [in Russian].
3. Smetanko, O. V., Hlushko, E. V., & Yufereva, V. N. (2017). Accounting and analytical support of the management process inventories. *Young Scientist*, 9 (143), 447-451 [in Russian].
4. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku № 9 «Zapasy» [Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 20.10.1999 r. № 246]. (1999). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> [in Ukrainian].
5. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 2 «Zapasy». Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text [in Ukrainian].
6. Babenko, L. V., Vasilyeva, V. H., & Konovalova, E. V. (2021). Accounting And Analytical Provision Of Inventory Management. *Economic scope*, 166, 90-96 [in Ukrainian].
7. Kudlaieva, N. V., & Andrytska, V. I. (2020). Formation Of Accounting And Analytical Support Of Inventory Management. *Young Scientist*, 12 (88), 142-145 [in Ukrainian].